

sveta, na katerem je bilo 50 do 70 milijonov ljudi.

Mu svet je izginil najbrž radi ogromnega potresa in podzemeljske eksplozije ognjenikov. En del Mu prebivalcev se je izselil veliko let pred nesrečo v druge dele sveta. Pot te kolonizacije se je gibal v dveh smereh. Na potovanju proti vzhodu so dosegli izseljenci srednjeameriško ozemlje današnjega Yukatana in reke Amaconas v Braziliji. V zapadni smeri je dovedla izselitev do Malajskih otokov, od tamkaj pa v Burmo, Indijo in v Tibet.

Sled Mu kolonistov je posebno očitljiva v osrednji ter v južni Ameriki. Na pobočjih gorovja Andov v južni Ameriki so odkrili ostanke prastarih kanalov, katere so bila zgradila Mu plemena. Pred več tisočletji so tvorila današnja Amaconas močvirja, morje, in Anden planota je bila dolina, so torej služili ti kanali za namakanje polj.

Potrđilo za dejstvo, da sta bila nekoč stari in novi svet med seboj združena s suho zemljo, so tudi pred kratkim v Mehiki našli ostanke kamel, ki so dospele iz Afrike v Ameriko po pozneje izginuli suhi zemlji.

Nadalje je zadela Neeven ekspedicijska, ki je raziskovala Mehiko, pri izkopavanjih v globočini 17 m na kamenito soho, ki predstavlja po obrazu in obliki Kitajca.

Ako se bo potrdilo raziskovalcem in znanstvenikom, da bodo rešili uganko izginulega sveta, potem bo storjen največji korak o pojasnitvi početka človeške kulture.

★

DEKLIŠKI TABOR V ČRENŠOVCIH

Tudi naša Slovenska Krajina namerava svetovano proslaviti 1500letnico efskega cerkvenega zbora, ki pomenja velik mejnik v zgodovini češčenja Marije kot Matere božje. V nedeljo po prazniku Marijinega Vnebovzetja, 16. avgusta, bo v Črenšovcih velik dekliški tabor. Preč. g. kanonik Časl kot škofijski voditelj Marijinih družb bo imel pridigo. Predsednik Prosvetne zveze dr. Josip Hohnjec pa bo govoril na zborovanju zunaj cerkve. Dekleta onstran in tostran Mure, pripravite se na ta dekliški tabor! Naj ne bo župnije v Slovenski Krajini, ki bi ne bila po svojih vrlih mladenkah zastopana na tem shodu! Tudi sosedne župnije tostran Mure naj pošljejo v obilnem številu zastopnice krščanskih dekliških organizacij v poset svojim sestram v Prekmurju! Naj bo to velik shod Pomurja, vreden naših vrlih krščanskih slovenskih mladenk!

Sv. Peter pri Mariboru. V četrtek ob 7. uri zvečer ima »Fantovski odsek« v društveni sobi važen sestanek in pa sejo. Na sestanek naj pridejo zlasti tamburaši z instrumenti. Pridejo pa naj tudi tisti fantje in dekleta, ki so že sodelovali pri kaki igri, da se pogovorimo o važni zadevi.

Hoče: Katoliško hralno in gospodarsko društvo v Hočah priredi (oziroma ponovi v nedeljo dne 26. julija v svoji društveni dvorani popoldne in zvečer krasno igro »Divji lovec«). Ker je čisti dobiček namenjen za podajanje dvorane, ste vsi prijatelji požene zabave v ljudno vabljeni.

Spodnja Polkava. Preteklo nedeljo smo mogli nekateri srečniki občudovati veličasten polet nemškega »Zeppelina« na daljnem se vernem obzorju, zvečer pa smo čeli poslušati v skoraj razprodano dvorano g. Scharla zgoraj-polskavke pevca, ki so nam, zbranim v Slov. kat. izobraževalnem društvu »Skala«, zapeli Lavtičarjevo narodno pevsko igro »Mlada Breda« in nekaj narodnih pesmi. Da povemo kar naravnost: kaj takega še nismo slišali na našem odru in iz srca smo hvaležni nadarjenim sosedom za ušitek ter jim iskreno čestitamo k uspehu! Najbolj nas je očela s svojim krasnim, čistim glasom gđ. Matilda Mohorko kot pevka naslovne vloge; njen glas je izredno jasen, topel in zmehčan, podajati vsa čustva te ugrabljenosti in v tuji odpeljane Slovenke. Marsikomu je privlačen njen čust-

veni glas in njena kruta usoda, ki jo je podala z izredno dobro igro, solze v oči. Glavni junak v igri, g. Fr. Koban, je s svojim dobro izvežbanim in močnim glasom bil enak. Na njem ugaja in vzbuja občudovanje poleg pevkega in igre — s talenta zlasti njegovo organizatorično, s katerim že dolgo vrsto let vodi z vso pretnostjo in požrtvornostjo »Skalo« in je že vzgojil lepo število mladih prosvetnih delavcev. V igri so bile v pevskem oziru tudi ostale osebe na mestu. Igro je nastudiral in spremljal g. organist Bojko z veliko ljubeznijo in razumevanjem. Tudi zapete narodne pesmi so kazale spretnega voditelja in izvežbane glasove. Konec predstave je bil drugačen kot je obetel začetek: V zadnjem odmoru je povzročil kralj alkohol prepir ter pretep nekaterih fantov iz sosednih vasi, kar je vzbudilo splošno ogorčenje in razburjenje. G. predsednik Koban pa je z odločnimi besedami ohladil položaj.

Polzela. Katoliški prosvetni dom, ki je bil pred letom dni komaj tajna in drzna misel poobincev, je danes že pod streho in ni daleč dan, ko se bo lahko uporabljal v prosvetne namene naše mladine. Pričakujemo in verujemo, da bo mladina, ki je zadnja leta navdušeno delovala, še z večjim ognjem šla na delo za verski, kulturni in gospodarski napredek naroda. Ni važnejšega problema od tega, da ima naša mladina za svoje prosvetno delovanje lastne prostore. Kajti zadnja leta je morala iz ceste na cesto. Zato se ne smemo čuditi, da je odbor kljub gospodarski krizi pravzaprav težko nalogo, zgraditi dom in jo hoče kljub vsem težavam tudi dovršiti. Upamo, da se mu to v polni meri posreči. Stavba Prosv. doma je dolga 25 m, široka 11 m in visoka ob cesti do strehe 5,40 m. Fasada, ki je zidana brez rob strehe, je visoka 10 m, tako da streha na cesti ni vidna. Temeljni zid je iz betona, za katerega se je porabilo 150 stotov cementa, ostali zid pa je iz domačega kamna, ki se ga je porabilo okrog 200 kub. m, peska 60 k. m., opeka 60 stotov (brez ometa), okroglega lesa za strešno ogrodje 60 kub. m, opeke za strešno površino 420 kvad. m — 6200 komadov. Vrat bo na zunanjo stran 4, oken 13. Oder zavzema površino 8 krat 10 m, isto tako garderoba, ki bo pod odrom visoka 2,50 m. Dvorana bo

štediti z municijo, imel je pri sebi v celem le osem nabojev in jih je bil že pet porabil. Guzaj ni odgovarjal s protistrelji, prekinil je ločljenje in objela je trdnjavo napeta tišina...

Oblegani si je nekaj premislil in pogledal skozi odprtino proti Grizoldu dvocevno pištolo. Sigurno je bil uverjen, da se bo žandar sklonil, porabil orožje in ta trenutek bo porabil on za beg. Varal se je. Žandar je pustil vrženo vabo na miru in čakal mirno zravnano. Kar se mu je izjavilo ob Grizoldovi strani, je poskusil na Strešovi. Skozi bolj slabo zaklenjena vrata je iztisčal zavoj papirja (to so bila pisma, o katerih smo že govorili v prejšnjem poglavju), padla so na tla, žandar se ni ganil izza svoje dobro zavarovane postojanke. V vratih je bilo pet od krogel izvrtanih lukenj in skozi te je opazoval tolovaj položaj oblege. Ustrelil je iz revolverja skozi luknjico in zadel Stresa do krvavega v palec na roki... Zopet mir in tišina...

Žandarja sta pričela obleganega pozivati na prostovoljno predačo. Prejela sta jezno zadirčen

odgovor: »Živega me ne dobita, prokleta Fanghunda!»

Oblega je že trajala več nego poldrugo uro. Številni strelji so privabili na hrib nad klet vse polno radovednežev. Nekateri od gledalcev so bili prišli celo s puškami. Grizold jih je pozval, naj jima pomagajo, nobeden se ni ganil. Bili so sami Guzajevi pristaši, ki so prihiteli pomagat vjetemu glavarju, pa jim je bil vpadel pogum pri pogledu na kar dva žandarja in bogve koliko jih je še bilo skritih v gozdu pod hišo.

Orožnika je že oplazoval upravičen strah: Kaj bo, če se ju lotijo močje in otvorijo ogenj iz pušk?

Pričela sta se med seboj pogovarjati glasno, da bosta klet zapalila in Guzaja izkurila kakor jazbeca iz skrivališča, ako se ne preda. Nobenega odgovora iz zidanice... vse tiho...

Oblega je že trajala preko dve uri, solnce se je že nagibalo k zatonu in ura se je že pomikala na pet popoldne.

Kar naenkrat se odprejo vrata na klet na stečaj in iz zidanice se prikaže Guzaj... Držal

bi mu poplačal. Šel je k njemu in rekel:

»Gospod, prosim te, posodi mi kotel za domačo žganjekuho, čez osem dni ti ga vrnem, pa še tolar povrh.«

Trgovec je bil zadovoljen.

Čez osem dni je prinesel kmet koca, pa še poleg majhen kotliček, češ:

»Veš, kaj je to?«

»Kaj?«

»Tvoj veliki kotel je dobil pri nas malega. Prinesem ti ga, ker ni moj.«

»Hvala ti, hvala«, je rekel trgovec, »vidi se, da si pošten človek.«

»Pa, prosim te, gospodar, naj še velik kotel nekaj dni ostane pri meni, ker je še bolan in ga takega ne

12 krat 10 m in galerija 4 krat 10 m. Pod galerijo dva sobi 4 krat 4 in hodnik 2 krat 4 m. Stavba bo to leto v toliko dokončana, da bo lahko služila za prireditve, popolnoma izdelana pa bo prihodnje leto. Krstna predstava v novem domu in ob enem proslava Finžgarjeve 60letnice bo v nedeljo dne 2. avgusta z vprizoritvijo narodne igre »Divji lovci«. Na jesen pa se bodo vprizorjale popolnoma nove »Pasijonske slike« — 15 slikah.

Pokladi. Za novi Prosvetni dom so poleg drugih mnogo prispevali: g. Lupan A. Mešič, ki je na svoji žagi brezplačno žagal potrebne deske; g. Franc Košec je žagal les in daroval precej lesa; g. Vinko Zagorčnik, ki je dal na razpolago kamen za stavbo. Imenovanim oddelčnim moštem, ki so bili vedno prijatelji ter podporniki katoliškega mladinskega gibanja, kar ostanejo gotovo tudi še nadalje, bodi na tem mestu izrečena naša najlepša zahvala! — Gradbeni odbor.

*

Pasji spomeniki.

Pes, ki reši človeku življenje, dokaže ljubezen ter udanost, ki sta zadeli na vidno priznanje v Ameriki.

Kdor obišče v Njujorku naravoslovno-zgodovinski muzej, se bo čudil, ker bo videl tamkaj zapored spomenike — psom, ki so izklesani iz marmorja. Radovednež, ki se približa pasjemu spomeniku, bode našel na podstavku kratek življenjepis psa, ki je ovekovčen v kamen.

Nekak zmagoslaven drevoored na čast psom je razven zgoraj omenjenega v njujorskem osrednjem parku. Ta drevoored je zasadila posebna ameriška družba, ki se je spomnila ob tej priliki tudi psom.

Amerikanec ima namreč prav poseben smisel za poveljevanje junakov. Junaški čin kakega psa zadene na odmev v vseh državah Amerike in se morajo učiti celo otroci v šolah o njegovem izrednem dejanju.

V naravoslovno-zgodovinskem muzeju v Njujorku so predvsem spome-

nikl psom, ki so si pridobili zasluge na polju znanosti. So predvsem živali, ki so spremljale na raziskovalnih potovanjih po severnih pokrajinah raziskovalce in so se prav posebno odlikovale v službi po dnevu ter v noči. Najmlajši od zaslužnih psom se imenuje Chinook in je spremljal Byrda pri raziskovanju južnega tečaja in je tamkaj tudi poginil. Najbolj slaven nosi ime Toge, ki je bil nerazdružljiv spremljevalec slovitega raziskovalca severnega in južnega tečaja Amundsena. Amundsenov pes Toge je izvršil največji junaški čin v skrajnem kotu severnoameriškega polotoka Alaska, v None. V ledeno mrzli zimi l. 1910 je izbruhnila v None davica. Tedaj še pač ni bilo letal, kakor jih posedamo dandanes, da bi jih bili poslali na odpomoč. Pes Toge je bil, ki je prejel nalog, da poneso zdravilo zoper davico 675 milj daleč v None. Tega pasjega teka se je udeležila celotna Amerika z največjim zanimanjem. Amerikanci so sklepali neverjetno visoke stave za in proti. — Poskus s psom se je obnesel. Toge je prinesel zdravilo še pravočasno. Po celih Združenih državah so prirejali zbirke za psa, ki je poginil slednjič radi starosti.

Od psom, ki so ovekovečeni v osrednjem njujorskem parku, uživa največ slave Tipps, ki je otel na izreden način svojemu gospodarju iz Kentucky življenje. Gospodar, po poklicu farmer, je bil bolan na srcu. Ko se je podal lepega dne v spremstvu psa na izprehod proti železniškemu tiru, ga je napadel srčni krč. Brez zavesti je padel na tračnice. Brezuspšno je poskušal pes, potegniti gospodarja iz smrtne nevarnosti, tekel je nato nasproti prihajajočemu brzovlaku in je dosegel z glasnim lajanjem pri strojevodju, da je ustavil vlak še pravočasno.

Nadalje je videti v parku spomenik psu Rialu, ki je bil last čolnarja v Bostonu. Nekega jutra, ko se je vlekla gosta megla po vodi, da ni bilo videti

niti za ped pred seboj, je odrekel ob priliki prepeljave preko reke motor in čoln je obstal na mestu. V gosti megli je bila nevarnost trčenja z drugim čolnom očitna. Pes se je pogнал iz čolna v vodo, plaval je k obrežju, kjer so ga poznali in je dosegel z lajanjem, da se je podal na pot po reki drug čoln, ki je rešil vse, ki so bili v pokvarjenem čolnu.

Amerikansko društvo za varstvo živali je zelo bogato in tudi mogočno. V vseh večjih mestih posedajo velika živalska zavetišča, kjer najdejo ob vsakem času psi brez gospodarja svoj novi dom. Nekater države Združenih držav imajo zelo občutna kazni napram trpinčenju živali.

*

Št. Peter pri Mariboru. V prepiru se je na domu svoje matere z nožem zaklal 33letni Lj. Krivec. Občinski odbor je na zadnji svoj seji sklenil, zaprositi kmetijsko ministristvo, da se občina Št. Peter v smislu zakona o likvidaciji agrarne reforme na velikih posestvih vpiše kot agrarni interesent za gozdove z ozirom na to, ker se gozd nujno potrebuje za preskrbo s kurivom in stavbnim lesom, ker je v občini in okolici premalo gozdov. — Novomašnik č. g. p. Kasijan Farič iz Zrkove je drugo in tretjo sv. mašo opravil pri nas in sicer v ponedeljek dne 13. julija pri Materi božji na Gorci, v torek pa v kapelici pri šolskih sestrah. — Veliko menjavanje bo letos med posestniki in viničarji. Mnogi se bodo selili iz potrebe, drugi zopet, da se bodo kasneje kesali. Vedno se bolj in bolj opazuje, da ponekod med gospodarji in viničarji ni več tišče zastopnosti kot je bila nekdanj.

Št. Peter pri Mariboru. Pretečeno nedeljo dne 12. t. m. je praznovala Berta Purgajeva iz Vodol 25letnico, odkar je cerkvana pevka. Vso to dolgo dobo je vneta in z ljubeznijo pre-

morem spraviti sem.

»Naj bo« mu je dovolil trgovec.

Čez par dni je bil kmet spet tu.

»Nesreča, gospod, — nesreča!«

»Kakšna?«

»Tvoj kotel je poginil!«

»Kaj, poginil? O ti goljuf ti, kako more poginiti kotel?«

»Kako? Kar lahko ima mladiče, more tudi poginiti!«

Nato ni vedel trgovec kaj reči in tako je imel kmet za mali kotel velikega.

Bobro je povedal. Gost natakarju, ki mu je prinesel ribo: »Odnesite to ribo. Tako mlada je, pa že tako pokvarjena.«

— —

je v krvaveči desnici revolver, katerega cev je bila zadeta od kroglice in močno skrivljena, izpod vrata mu je curljala kri, divje je ošvignil s pogledom oba žandarja, da bi ju preplašil ter zmedel in baš v tem smrtno nevarnem trenutku pobegnil na njemu lasten — najbolj drzen način.

Ves ta prizor je trajal le par trenutkov... Že sta dvignila orožnika puški, strela sta blisnila ter počila... Eden je zadel dolgo — dolgo iskano žrtev v prsa, drugi v trebuh... Smrtno zadeti Guzaj je omahnil in se zakotalil po tleh. Nekaj časa je še brcal z nogami, krčil prste na rokah, začelo mu je rohljati iz prs in izdahniti je...

Ko so videli očitniki na hribu, da je padel njih poglavar, da ne bo vstal nikdar več, so pobegnili in se razkropili na vse strani...

Žandarja sta si obvezala lastne rane in nato pregledala klet. Na sredini majhne pivnice je stal prazen ter poveznjen poševnjak in na njem literska steklenica, ki je bila od kroglice preluknjana. Našla sta še heč (sekiro za sekanje streljke), s katerim je lomil Guzaj kamenje iz zida.

Pri Guzaju sta našla razen poškodovanega revolverja, ki je shranjen v muzeju v Celju, še dolg nož in drugega nič. Na tleh sta pobrala zavoj papirja, ki ga je porinil razbojnik skozi vrata, ga razmotala in videla, da so to njegova štiri obširna pisma.

Dan Guzajeve smrti je bil topel jesenski dan brez oblaka na nebu. Solnce se je poslavljalo z zadnjimi žarki s hribov in obsevalo poslednjič parletnega kralja teh planin, grab ter kotanj, ko je ležal na hrbtu pred kletjo z zevajočo rano na prsih, iz katere je še vrela sveža kri...

(Dalje sledi.)

Nov vozni red

se dobi v Tiskarni sv. Cirila v Mariboru. — Cena Din. 2.—.